

Wanja Lundby-Wedin: Tal på första maj 2012

Talare

Wanja Lundby-Wedin
Politiker

Datum

1 maj 2012

Plats

Ale, Trollhättan och Bengtsfors

Omständigheter

Wanja Lundby-Wedin första maj-talade i Ale, Trollhättan och Bengtsfors 2012.

Tillsammans samlas vi idag på första maj här i Ale/Trollhättan/Bengtsfors för att vi vill bygga Sverige utifrån våra idéer om frihet, jämlikhet och solidaritet.

Arbetarrörelsen är en frihetsrörelse. Att ha ett arbete och en inkomst det är frihet. Till LOs kongress är Therese 22 år arbetslös lastbilsmechaniker intervjuad. Hon säger ”att jobba skulle ge en annan vardag. Jag skulle känna mig behövd, få en ökad självförtroende och det skulle vara jättekul. Då skulle jag kunna göra vad jag vill”. Det är frihet.

Arbetarrörelsen är en jämlikhetsrörelse. Jämlikhet är uttrycket för idén om allas lika värde och rätt. Jämlikhet handlar om allas lika rätt att råda över det egna livet och påverka samhället de lever i. Samhällets resurser fördelas rättvist och klyftorna minskas och ingen ska lämnas efter. Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov. Det är jämlikhet.

Arbetarrörelsen är en solidaritetsrörelse. Det innebär omtanke och ansvar för andra människor, men också förväntan om att själv mötas av solidaritet när man behöver det. Det är att vi ömsesidigt stöttar varandra både i vardagen och på global nivå. Vetskapen om att vi ställer upp för varandra. Det är solidaritet.

Kamrater, Sverige har byggts starkt utifrån människors erfarenhet och arbete, utifrån människors vilja att bidra och utifrån människors drömmar om en annan och bättre framtid. Denna vilja ska vi ta tillvara. Vi accepterar inte att det samhälle som vi har byggt upp tillsammans, nu bit för bit, raderas. Vi kan inte stå vid sidan om och se på när tryggheten och friheten minskar, när ojämlikheten breder ut sig och samhällsklimatet blir allt kallare. Vi sätter stopp för den nyliberala politiken. Låt oss renovera och bygga ett nytt och bättre Sverige.

Mötesdeltagare, I arbetarrörelsen ser vi inte bara till vår egen frihet utan vi kämpar för frihet för arbetare världen över. Fortfarande lever vi i en värld där många av våra kamrater lever i ofrihet och förtryck. Tänk för ett ögonblick tanken att vårt möte här plötsligt skulle avbrytas av polis och militär. Att vi skulle bli arresterade och misshandlade för att vi har samlats här på torget i Ale/Trollhättan/Bengtsfors.

Den tanken är helt främmande för oss., (Ale 124 mil /Trollhättan 129 mil /Bengtsfors 140mil) I Minsk i Vitryssland, inte längre bort än Luleå kastas fackföreningsaktiva och socialdemokrater i fängelse. Det är ett av våra grannländer och Europas sista diktatur.

Att engagera sig fackligt är i många länder förenat med stora risker. År 2010 avskedades 5.000 fackligt aktiva, 2.500 greps av polis, 75 hotades till livet och 90 fackligt aktiva dödades.

Runt om i världen kämpar arbetare för att förändra sina samhällen, och därmed sina egna liv. Nu drar LO och Olof Palmes Internationella Center igång en insamlingskampanj för att öka stödet till arbetares kamp världen över.

Stödet går direkt till arbetares organisering i Filippinerna, till fackföreningar i Zimbabwe och Burma och kvinnoorganisationer i Palestina för att nämna några exempel. Jag uppmanar er alla att ge stöd till Palmecentrets solidaritetsfond. Ni kan också bli månadsgivare. En summa, varje månad, även om den är liten, betyder mycket.

Idag, på första maj, visar vi vår solidaritet med de kvinnor och män över hela världen som vågar sina liv i kampen för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter!

Kamrater, Ibland kan det vara enklare att känna och prata om solidaritet långt borta. Men att stå upp för solidaritet och människors lika värde och rätt behövs varje dag, också här hemma, och det kan ibland vara svårare.

Jag tror att vi alla för alltid kommer att minnas vad vi gjorde den dagen då vi fick höra om massmorden på Utöya. Dåden i Norge var omskakande och chockerande och ett angrepp på vår demokrati och vår frihet.

Svaret på våldet, är som Norges statsminister Jens Stoltenberg sa ”enda mer demokrati, enda mer åpenhet, men aldrig naivitet”.

Attackerna i Oslo och på Utöya är angrepp på den öppna samhällsmodell som vi har gemensamt i Norden.

För fackföreningsrörelsen manar detta angrepp till att aldrig ge upp kampen för demokrati. Vi måste alltid stå upp i kampen mot främlingsfientlighet och antidemokratiska krafter.

Vi måste alltid sätta kampen för människors lika värde och rätt överst på dagordningen.

På så sätt kan vi skydda våra länder så att våld och terror inte får fotfäste.

De avskyvärda terrordåden i Norge var något vi varit förskonade ifrån i vår del av världen, i modern tid. Men de idéer som dåden växte fram ur är inte unika.

I första omgången av det franska presidentvalet för en dryg vecka sedan fick högerextrema Nationella Fronten över sex miljoner röster. Idag finns rastiska och främlingsfientliga partier representerade i de flesta europeiska parlament, däribland vårt eget sedan två år tillbaka.

Jag känner stark oro för att vi börjar tro att det var oundvikligt. Kamrater, så är det inte, vi måste alla ta kampen mot Sverigedemokraterna och förpassa dessa idéer där de hör hemma – i historiens skräpkammare. Mötesdeltagare, LO-förbunden har nu inlett ett gemensamt långsiktigt arbete mot främlingsfientlighet och rasism. Vi hoppas att fler vill vara med. Ju fler vi är som tar kampen mot främlingsfientlighet och rasism – ju starkare blir vi.

Vi kallar satsningen ”Alla kan göra något”. För vi har ett ansvar – både du och jag – ett ansvar att ta debatten när någon uttrycker förakt för andra människor – oavsett vem det är – om det är en arbetskamrat, granne eller någon annan.

Vi har ett ansvar utifrån vår gemensamma grundsyn. Om vi tillåter att en enda medlem diskrimineras så försvagas den fackliga organisationen.

Vi kan aldrig acceptera att människor spelas ut mot varandra. Detta gäller så väl

i hela samhället som på arbetsmarknaden och på den enskilda arbetsplatsen.

Att öka och stärka medvetenheten om alla människors lika värde och lika rätt är ett arbete som kräver ett ständigt engagemang i vår vardag. Vi måste alla stå upp för våra värderingar och för våra arbetskamrater.

Det är dags att gå från ord till handling. Alla kan göra något.

Mötesdeltagare, Sverige är ett rikt land. Fantastiska naturresurser, en god samhällsekonomi och en stark vilja hos befolkningen till arbete. Ändå känner jag oro.

Jag känner oro beroende på hur makt och resurser fördelas. Att andelen fattiga bland sjuka, arbetslösa och pensionärer ökar. Jag känner oro när jag ser sprickorna i välfärden. Jag känner oro när jag vet att 61 personer förolyckades på jobbet förra året.

Vi ser i Sverige idag hur de ekonomiska klyftorna ökar. Hur de som är mest välbetalda, hur de som har de högsta inkomsterna, drar iväg. Vi ser ett Sverige som drar isär.

När man tar medelinkomsten för de 50 största direktörerna i Sverige så tjänar de i snitt på ett år vad en vanlig löntagare gör under ett helt arbetsliv. En hel livsinkomst på ett år.

Inkomstskillnaderna ökar inte bara för att de rikare blir rikare, utan också för att de fattiga blir fattigare. I den senaste mätningen (mellan 2006 och 2010) så ökade de rikastes inkomster med över 13 procent, samtidigt som de fattigastes inkomster minskade med närmare 9 procent.

När fattigdomen ökar så innebär det också att fler barn växer upp i fattiga familjer. Idag är det över 200-000 barn som växer upp under fattiga förhållanden i Sverige. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle som Sverige. Det är en fråga om anständighet att ge alla barn bra och jämlika uppväxtvillkor.

Vi ser en utveckling där en allt större del av den ekonomiska makten samlas hos några få procent av befolkningen.

Vi ser också en utveckling där staten tar in allt mindre i skatt och där det gemensamma har allt mindre pengar att omfördela och mindre resurser till skola, vård och omsorg.

Men det är inte bara de gemensamma intäkterna som minskar utan våra gemensamma tillgångar – som kommunala bostadsbolag, skolor, sjukhus och vårdcentraler säljs ut för en spottstyver. Riskkapitalister får vinsterna serverade på guldfat och sen placerar de pengarna i skatteparadis. Likt de ryska oligarkerna har de berikat sig på det som vi tidigare ägde gemensamt.

Ju mindre vi äger gemensamt och ju mindre pengar som finns i statskassan – ju mindre blir utrymmet för demokratin.

Kamrater, vi måste sätta stopp för utförsäljningen av våra gemensamma tillgångar! Vi vet att ett annat Sverige är möjligt.

Kamrater, Jag är en varm anhängare av den svenska modellen, en viktig del av denna är starka självständiga parter som förhandlar om löner och anställningsvillkor, som står upp för starka kollektivavtalen. Denna modell som tjänat oss väl äventyras i årets avtalsrörelse av arbetsgivareorganisationen Svenskt Näringsliv. De sitter inte vid förhandlingsbordet – men de styr direktörerna i sina medlemsförbund med järnhand. De accepterar inga låglönesatsningar, de accepterar inga jämställdhetsatsningar och de kräver att få granska varje medlarbud innan deras medlemsorganisationer får säga ja.

Mot detta står de fackliga organisationer med sin rättmätiga krav på höjda lägslöner och jämställdhetsatsningar. Vi ger oss inte och vi har nått viss framgång. Men det är fullkomligt oacceptabelt med en arbetsgivarepart som inte förstår att i en förhandling är man två. Men en sak vill jag säga till Svenskt Näringsliv. Svensk fackföreningsrörelse kommer aldrig att överge den solidariska lönepolitiken, vi kommer inte lämna någon efter och vi kommer fortsätta kampen för jämställda löner.

Kamrater, ”Arbetslöshet är frihetens motsats. Nu krävs en politik som samlar Sverige, som sätter människan i centrum och ger dem makten över sina egna liv”, så säger Stefan Löfven. Han har rätt. Sveriges största problem idag är den höga arbetslösheten

Kampen mot arbetslösheten måste stå överst på den politiska dagordningen. Var elfte person är arbetslös i Sverige. Det är nu uppenbart att den borgerliga regeringens skattesänkarpolitik varit verkningslös för att skapa fler jobb. Men den värsta sjuka som drabbat regeringen är likgiltigheten. Likgiltighet för de som blir av med jobbet, likgiltighet för de ungas framtid och likgiltighet att inkomstklyftorna ökar. Arbetslösheten kan bara bekämpas genom samhällsinsatser för fler jobb och bättre utbildning. En sådan politik saknas.

Kamrater, Den svenska arbetsmarknadsmodellen har historiskt varit bra på att klara en ständig strukturomvandling. Här på Västkusten minns många av er den omställning som gjordes då varven lades ned. Det var smärtsamt, men det gick.

Att klara förändringar i arbetslivet har varit möjligt tack vare en väl fungerande arbetsmarknadsmodell med en bra arbetslöshetsförsäkring och en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Men idag har vi en A-kassa som är dubbel så dyr och hälften så bra och de arbetslösa ska coachas till nya jobb istället för att få yrkesinriktad utbildning och praktik som ökar möjligheten att få ett nytt jobb.

Vår förmåga och vår modell att klara strukturomvandling har strypts av den borgerliga regeringen.

TT: Vad som händer med SAAB är fortfarande oklart. Men utan tvekan så påverkas inte bara de anställda, ni alla i Trollhättan utan också hela regionen.

Men vad har regeringen gjort för att minska arbetslösheten och för att rusta arbetskraften?

AA: I Ale är 400 personer öppet arbetslösa enligt arbetsförmedlingen. 13 personer får yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och 9 personer praktik. BB: I Bengtsfors är 200 personer öppet arbetslösa enligt arbetsförmedlingen. 12 personer får yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och 6 personer praktik. TT: I Trollhättan är 2900 personer öppet arbetslösa enligt arbetsförmedlingen. 72 personer får yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och 72 personer praktik.

Det krävs mer. Men regeringen verkar stå handfallen. Trots att ni kraftsamlat här

i Trollhättan – fack, högskola, kommun och arbetsförmedlingen – så är regeringen kallsinnig. Ni har kraftsamlat för att ansöka om pengar för omställning från EUs globaliseringsfond. För att ansökan ska gå igenom krävs att den godkänns av regeringen. Men regeringen gillar inte fonden – så därför är de ointresserade av att stötta Trollhättan.

Nej, Fredrik Reinfeldt, nu krävs det politisk handling och politiskt mod. Du säger dig ju vara för den svenska modellen – det Trollhättan visat är ett utmärkt exempel på samarbete enligt svensk modell. Nej Reinfeldt, släpp på prestigen och se till att stötta Trollhättan.

Kamrater, Idag möter vi över hela Europa människor som drabbas av den ekonomiska krisen. I flera länder sänker man lönerna, höjer pensionsåldern och sänkt pensioner. En ung generation över hela Europa drabbas hårt. Vi möter runt om i Europa unga som är desillusionerade och tappat framtidstron.

Det är helt obegripligt att ett rikt land som Sverige inte ser till att satsa på reguljär utbildning, arbetsmarknadsutbildning och praktik för att rusta arbetskraften för de nya jobb som kommer. Och Sverige behöver satsa på bättre kommunikationer och bostäder.

Men det är inte aktiv politik som intresserar regeringen Reinfeldt – nej det är kostnaderna för att anställa – men snart kan han inte sänka arbetsgivareavgiften mer – då återstår bara att sänka lönerna.

Men jag blir heligt förbannad när fler och fler borgerliga politiker går ut och föreslår att man ska sänka lönerna för de unga med 25 procent för att minska arbetslösheten. Och jag blir ändå mer upprörd när samma borgerliga politiker radar upp sig på ett pärlband och ska tolka de avtal om utbildning i arbetslivet som slutits av flera LO-förbund och säger att nu har facket gjort precis som vi sagt. Det är så billig retorik. När vi tecknar avtal om möjlighet att kombinera avtal och utbildning för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarkanden och få jobb.

Annie Lööf, partiordförande för centerpartiet, har gått i spetsen för att sänka lönerna för unga. Vet Annie Lööf egentligen vad unga tjänar?

Första lönen för den som jobbar inom äldreomsorgen ligger idag på cirka 16.000

kronor per månad. En minskning med 25 procent innebär en månadslön på 12.000 kronor. Det innebär att ett vårdbiträde tjänar mindre på ett år än vad Anni Lööf gör per månad – för själv tjänar hon 150.000 kronor i månaden!

Sen är ju frågan vem som ska ha lägre lön nästa gång, för det är ju inte bara unga som är arbetslösa. Ska du få lägre lön för att du varit sjuk, lägre lön för att du varit långtidsarbetslös, lägre lön för att du varit föräldraledig eller lägre lön för att du kommer från ett annat land eller kanske för att du är lite äldre?

Jag säger till er låglöneförespråkare – fattar ni att er politik leder till ännu större klyftor och mer fattigdom – men säg då att det är så ni vill ha det.

Det inte borgarna har förstått är att orsaken till arbetslösheten varierar. Grundproblemet är att det finns för få jobb att söka och att många arbetslösa inte har tillräcklig utbildning.

Arbetslösheten var 2010 mer än dubbelt så hög bland 20-24-åringar som saknar gymnasieutbildning som bland de med gymnasieutbildning.

Det utbildningskontrakt som Socialdemokraterna lagt fram och som erbjuder alla under 25 år möjlighet att få gå en gymnasieutbildning alldeles lysande. Arbetslösheten kan bara bekämpas genom samhällsinsatser för fler jobb och bättre utbildning.

Mötesdeltagare, Kunskap och arbete bygger Sverige. Så står det på våra förstamajmärke. Och visst är det så. Och att satsa på utbildning är avgörande för att Sverige åter ska nå full sysselsättning.

Men vi har också ett synsätt att vi inte lär bara för arbetslivet – utan vi lär för livet. Vi lär för att kunna vara aktiva medborgare i politiken, i bostadsrättsföreningen och föräldraföreningen.

Men högern har alltid protesterar mot utbyggnaden av utbildningen: – så var det när folkskolan infördes på 1840-talet – så var det när Sverige beslutade om grundskolan – så var det när de nya universitetet och högskolor kom till

Men nu verkar hela alliansen överens om att inte satsa på utbildning,

Ja, inte hade ni haft Högskolan Väst om det varit Björklund som hållit i pekpinnen !

Mötesdeltagare, Borgarna har alltid velat begränsa utbildningen och ifrågasätter ständigt nyttan av viss utbildning. Men jag vill säga att ”nyttan” med utbildningen diskuterar mest när det gäller arbetarnas utbildning. Till exempel gäller detta när man nu minskar de teoretiska ämnena på de yrkesförberedande utbildningarna på gymnasiet.

Underförstått varför ska en undersköterska kunna så mycket matte eller svenska? Det är väl ändå onödiga kunskaper för dem som ska ha ett arbetaryrke.

Mer än var tionde elev inte är behörig till gymnasiet och över 25 procent av eleverna har inte fullföljt gymnasiet innan de är 20 år.

Det är utan tvekan så att de försämrade resultaten slår hårdast mot de elever som inte kommer från hem med studievana. Svenska elevers bakgrund spelar numera lika stor roll för resultaten i skolan som för elever i USA.

Att satsa på skolan, att aldrig släppa en elev som tappat tron på sig själv, att alltid ge en chans till betalar sig på sikt. För oss socialdemokrater är skolan vår viktigaste investering för ett jämlikt samhälle. En skola som inte bara utbildar för yrket utan en skola som också utbildar för livet – det är socialdemokratisk skolpolitik.

Mötesdeltagare,

Avslutningsvis vill jag ta upp en av vår tids största politiska utmaningar – hur vi ställer om till ett långsiktigt hållbart samhälle. Hur vi bygger ett hållbart Sverige – en hållbar värld. Vi måste ta hoten mot vårt klimat på allvar. Vi vet att jordens tillgångar är ändliga. Det är länder med det högsta välståndet som måste gå i täten för en förändring. Och det krävs kraftfulla insatser på flera samhällsområden – energiförsörjning, förändrade transportmönster, en hållbar produktion för såväl människor som miljö. Det handlar inte minst om den överkonsumtion som vi ägnar oss åt i vår del av världen. När jag var liten tog vi söndagspromenader, nu är det vanligaste söndagsnöjet, att åka till en stormarknad!

Världens livsmedelsförsörjning står i fokus. En tredjedel av de livsmedel som idag produceras för mänsklig konsumtion kasseras eller går förlorad i bristfällig distribution och lagerhållning.

1990 importerade vi fjärdedel av vår matkonsumtion, idag är andelen nästan hälften. Någonting har hänt? Är detta hållbart?

Det sker idag en positiv utveckling i livsmedelsindustrin där de ekologiska produkterna ökar. LO har också varit med och startat Fairtrade som inte bara ser till att produkterna framställs ekologiskt utan att även de som producerar dem har justa arbetsvillkor.

Jag tror att vi måste lägga om våra matvanor och öka kunskapen om matproduktion. Fetma är en av våra största hälsoproblem idag och det är en klassfråga.

Det här är ett område där Sverige skulle kunna ta på sig ledartröjan.

Sveriges historiska förmåga till omställning, att klara strukturomvandling, gör att vi har unika förutsättningar att kunna ställa om Sverige till ett hållbart samhälle. Denna förmåga till omställning i kombination med den svenska folkrörelsetraditionen skulle vara ett framgångsrecept. Folkbildningen har sin självklara roll i flera av de utmaningar som vårt samhälle står inför. Här skulle vi kunna diskutera allt från framtidens arbetsvillkor, energiförsörjning och folkhälsofrågor.

Ett hållbart samhälle är en överlevnadsfråga. Sveriges politiker måste diskutera insatser för att bättre förena klimat- och utvecklingsinsatser inom industri, boende, transporter och övrig samhällsbyggnad. Det krävs satsningar för ett hållbart arbetsliv. Det krävs en näringslivspolitik och klimatpolitik som hänger ihop. Detta är frågor som skulle kunna vara centrala för att skapa hållbara tillväxtmotorer.

Kamrater! Nu blickar vi framåt. Det är bara lite mer än två år kvar till nästa val.

Vi vet att det har betydelse vem som formar politiken. Det är ingen naturlag som säger att vi har massarbetslöshet, att ojämlikheten ökar, att studieresultaten i skolan blir sämre och att det blir mindre pengar till vård och omsorg.

Vi har idéer om hur vi kan sänka arbetslösheten, Vi har idéer om hur fler barn får godkända betyg i skolan, Vi har idéer om en jämnare inkomstfördelning där bland annat sjuka och arbetslösa får rimliga ersättningar Vi har idéer om hur vården och omsorgen kan nå fler

Vi ska vara i ständig opposition mot ett Sverige där ojämlikheten ökar.

Kamrater, Vi ska bygga Sverige utifrån våra idéer om frihet, jämlikhet, solidaritet och demokrati. Tack ska ni ha!

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2012, Kvinna, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/wanja-lundby-wedin-1-maj-tal-2012>